

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRĂȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA” IEȘE ÎN FIECARE ZI.

Pe un an 12 flor., pe șase luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.
România și străinătate:
Pe un an 40 fr., pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

ANULU L.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNȚIURILE:

Oseriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrierile nefrancoate nu se primesc. — Manuscrisuri nu se retrămit.

N° 94.

Joi, 30 Aprilie (12 Maiu).

1887.

Conferința din Sibiu.

Raportul special al „Gazetei Transilvaniei” despre conferința generală electorală a delegațiilor alegătorilor români întrunită la 7 Maiu 1887.

Sedința II.

Sedința a doua s'a putut ține abia luni, deoarece comisiunea de treizeci numai după trei ședințe, ținute Sâmbătă seară, Duminică înainte și după amiază până târziu pe la orele 9, și-a putut termina lucrările sale.

Observăm aici, că discuțiunea în sinul comisiunii a urmat de astădată în cea mai bună armonie, pe care nimeni n'a încercat a o conturba. Dér discuțiunea a fost viu purtată asupra cestiunilor de principiu, cari trebuie să dea directivă lucrării întregului partid și să promoveze astfel consolidarea lui. Pe lângă acesta s'a mai discutat cu multă seriozitate grava situațiune actuală, față cu care s'a recunoscut din nou necesitatea unei strinse solidarități între noi.

Luni la 10 ore a. m. ședința a doua și ultima a fost deschisă de președintele G. Barițiu.

După citirea și autenticarea procesului verbal al ședinței prime s'au citit mai multe telegrame de felicitare sosite din Deva, Șimleuț Silvaniei, Orăștia, Oradea-mare, Timișoara etc. etc.

Notarul Dr. Lucaciu, cetesce apoi scrisoarea ce a adresat-o d. Dr. Alexandru Mocsonyi „Luminătorului”, prin care declară în numele său și al celorlalți trei membri ai familiei sale, că aderă fără rezervă la concluziunile ce le va lua conferința din Sibiu și că la timpul său dâșii vor sta toți la postul lor.

Pasagiul, în care d. Alex. Mocsonyi accentuează adărarea la concluziunile conferinței, a fost primit cu repețiți și însuflețite aplauze, cari s'au repetat și la sfârșitul scrisorii.

D. V. Babeșu, propune a se lua la cunoștință această enunțaiune politică a Mocsonyescilor și a se exprima increderea față cu dâșii.

D. Slavič nu înțelege cum a venit să se cetescă aici scrisoarea de mai sus, care nu este adresată conferinței, și adaugă: să exprimăm increderea, dér ne pare foarte rău, că nu vedem aici în mijlocul nostru pe d-nii Mocsonyesci luptându alături cu noi!

D. adv. Crișianu dăce asemenea, că dorința tuturor Românilor ar fi, ca distingi membri ai familiei Mocsony să nu stea la o parte, ci să vină în adunările noastre și să pună umărul la umăr cu noi.

D. V. Damianu observă, că nu această cestiune ci propunerile comisiunii de 30 sunt la ordinea zilei. Deoarece d-nii Mocsonyi s'au declarat de mult pentru pasivitate și în Ungaria, un vot eventual asupra atitudinii lor politice ar prejudica concluziunile ulterioare ale conferinței.

D. R. Patila se alătură la propunerea acesta, accentuând că, deși vederile politice ale Mocsonyescilor întâmpină aprobarea tuturor, aici e cestiunea numai de atitudinea noastră națională în general, și de aceea părtinesce trecerea la ordinea zilei.

D. preș. Barițiu propune în fine de a se lua spre plăcută știință scrisoarea d-lui A. Mocsonyi, ceea ce se și întâmplă între strigăte de „să trăiescă”.

Urmăzând la ordinea zilei raportul comisiunii de 30.

D. Vincențiu Babeșu, urcându-se la tribună, își începe raportul său spunând, că acum a treia oră comisiunea conferinței electorale generale a alegătorilor români i-a dat onorifica însărcinare de a raporta adunării despre lucrările ei în timpul de două zile. Înainte de toate accentuează, că în împrejurările de față nu mai crede de lipsă de a reveni la argumentele ce le-a adus în raporturile sale dela 1881 și 1884 cu privire la situațiune. Cunoșcem cu toții foarte bine această situațiune și d-nii delegați știu prea bine, care sunt postulatele noastre.

În sinul comisiunii s'a discutat din non cestiunea decât împrejurările ar cere vr'o modificare în program. S'a aflat numai unul singur în comisiune, care nu s'a pronunțat în contra programei, ci din considerațiune de oportunitate a cerut numai, ca punctul întâiu despre autonomia Transilvaniei să se combine cu punctul din urmă privitor la dualism și să se dăcă că și despre au-

tonomia Transilvaniei, nefind la ordinea zilei, partida se va pronunța la timpul său. Dér propunerea acesta n'a fost sprijinită de nimeni în comisiune pentru că toți au fost de convingere, că situațiunea de față cere să susținem și mai energic ca mai înainte punctul întâiu al programului și că chiar între Unguri s'a manifestat un curent, care vorbește ași pentru susținerea, cu totă hotărârea, a acestui punct din parte-ne, pe lângă aceea că acest punct este unul din punctele cardinale ale programului nostru.

Așadar punctul întâiu l'am susținut cu toții fără nici o rezervă, am găsit însă că trebuie să se facă o modificare în punctul 7. Aici adecă este vorba de tendințele de maghiarisare urmărite din partea organelor statului și s'a constatat că dela 1884 încôce s'au manifestat asemenea tendințe în mod pronunțat și din partea reuniunilor și societății maghiare și de aceea s'a adăus la punctul 7, că partida națională va lupta în contra tendințelor de maghiarisare, „vină ele din ori și ce parte”. (Aprobari). Acesta este unicul adăus ce vi-l propune comisiunea. Incolo vă recomand primirea întregului program ca basă a acțiunii noastre viitoare.

Acuma se născă întrebarea: ce voim noi cu programul nostru? Voim ca în patria noastră, care este tocmai așa a noastră ca și a celorlalte popore ce locuesc într'insa, noi cele trei milioane de Români, cari ne implinim toate datorințele către dâșna, să ne eluțăm drepturile și puțința de a ne afirma ca factor public în stat, adecă ca o individualitate română națională de drept public, de care să se țină sémă și atunci când e vorba de beneficii, nu numai de sarcini publice. (Aplause).

Noi înțelegem patriotismul ca simțul solidarității noastre cu aceia, cu cari chemați suntem a apăra cele mai mari bunuri ale neamului nostru pentru prezent și pentru viitor. Dér cum îl înțeleg cei dela putere? Ei pretind că aceste țări sunt proprietatea rasei maghiare, care singură constituie factorul de stat, căreia prin urmare totu ce locuesce pe acest pământ trebuie să i fiă supus până la nulificarea propriei. (Strigări: Niciodată!) Istoria însă ne dovedesce, că Românul nu se poate preface niciodată în Maghiar. (Strigări: Nu, niciodată!) Cu atât mai puțin se va preface elu astăzi, când a ajuns la cunoștința de sine, a intereselor, a forțelor și a solidarității sale.

Cei ce cred că va veni timpul când Românul se va înmuia, amar se nșelă. — Aici raportorul aduce unele dovezi istorice pentru susținerea afirmării sale și adaugă că zadarnice voru fi toate opintirile și absurdele silințe ale Maghiarilor pentru asimilarea elementului nostru; dér este și abnormă și nenaturală pornirea lor, și celu ce cunoșce dezvoltarea acestor popore va recunoșce, că lupta naturală va trebui să nvingă. (Aprobari).

Dacă Românii ar dori peirea Ungariei și a națiunii maghiare, continuă d. Babeșu, n'ar trebui decât să trecă toți în tabăra lor, să-i sprijinescă și să-i împingă înainte pe calea pe care au apucat; dér acesta Românii nu o voesc și fiind că nu voim să i sprijinim de a stării înainte spre prăpastia, noi observăm pasivitatea pentru Transilvania, respective abstenența pentru Ungaria.

Nu voim însă să rămănem în neactivitate, ci vom stării să ne organizăm, să ne conservăm puterile înăuntru, și în această lucrare vedem garanția mântuirii noastre. (Aprobari). Astfel credem că lucrăm și moral și înțelepțesce și leal. (Aprobari). — Arată apoi motivele abstenenței proiectate a Românilor bănățeni și ungureni, care culminează în argumentul, că ei voesc să ferescă poporul de urmările corupțiunii, terorismului și presiunii de tot felul, și de aceea acolo, unde voru vedea cu neputință continuare luptei pe cale onorifică și fără periclitarea moralului poporului, se vor abțin de participarea la alegeri. Dăce mai departe că s'a făcut propunere pentru abstenență absolută și în părțile ungurene, dér majoritatea a susținut candidarea de deputați pe basa programului național cel puțin în acele cercuri, unde nu le va fi cu totul imposibil de ași valida votul, și acesta după lungi discuțiuni s'a și primit. S'a decis a se face excepțiune dér acesta

numai luându-se precauțiuni, că ele nu voru fi în dauna programului și partidului național.

După ce s'a discutat atitudinea față cu alegerile, a venit la rând cestiunea, cum să se execute mai bine deciziunile noastre. S'a accentuat în prima linie necesitatea de a așterne, din partea comitetului central electoral, un memoriu la Tron, în care să se desfășure adevăratele motive ale pasivității Românilor ardeleni și ale abstenenței Românilor bănățeni și ungureni. Ceea ce a îndemnat pe comisiune a recomanda compunerea unui asemenea memoriu, a fost convingerea, că Tronul este rău informat despre purtarea noastră și despre motivele ei, precum și despre modul cum suntem tratați în acest stat. Ne-am decis să ncercăm și pasul acesta, să aducem la cunoștința Majestății Sale adevărata stare a lucrurilor, ca să vedă că ne aflăm într'o crisă grea și să știe, care este pozițiunea în sinul poporului român și ce piedeci trebuie să se delature, pentru ca să se facă posibil, ca acest popor în vreme de nevoie să desvolte acel entuziasm, ce se recere pentru apărea monarhiei.

Vorbesc apoi de apărea cauzei române în presa europeană și dăce că s'a făcut și în această privință ce s'a putut, dăcând că de aci înainte încă și mai mult suntem dator a stării să luminăm opiniunea publică europeană despre situațiunea noastră. Amintesce de întemeierea foiei „Romänische Revue”, care asemenea și-a pus de scop informarea publicului străin despre stările și necazurile noastre. (Aprobari).

În fine d. Babeșu vorbește despre impresiunile ce le-a primit ca deputat național în dietă alături cu cei doi colegi ai săi. Spune, cum la anumite ocațiuni dâșii s'au încercat să descopere parlamentului nemulțămirea și suferințele poporului român, dér au întâmpinat desaprobară tuturor corifeilor partidului maghiar, și când unul din deputații naționali români a constatat că naționalitățile nu se bucură nici chiar de scutul legii, i s'a răspuns că Românii nu sunt bun patrioți și graviteză în afară. (Voc: Nu! adevărat!) Din partea noastră s'a făcut totu, spre a respinge aceste acușări, ér câtu pentru acușarea de gravitare în afară, deputații români s'au folosit de un moment pentru ași manifesta patriotismul lor, așa că d. prim-ministru s'a văcut constrins a declara, că naționalitățile peste totu sunt patriotice și fidele, și că elu are în prepus numai cățiva agitatori. Dér ore pentru aceștia numai să nu se execute legile? Pentru agitatorii, cari nu există?

Stăruind în rezistența noastră, încheie d. Babeșu, cu încetul vomu dobândi respectul ce ni se cuvine.

D-lu raportor dă apoi citire următorului:

Proiect de rezoluțiune.

Representanții alegătorilor români din mai toate părțile locuite de Români de sub corónă sf. Stefanu adunați în conferință cu scopu, de a lua în considerațiune situațiunea patriei preste totu și a națiunii române în deosebi și pe basa acestei situațiuni a se consulta și a se decide asupra atitudinii alegătorilor români față cu alegerile pentru cea mai deaprobe dietă din Budapesta —

constatând, că situațiunea dela 1881 și 1884 încôce întru nimic nu s'a schimbat în mai bine, că de susu dela putere de loc nu s'a ținut sémă de interesele cele adevărate ale poporelor, de postulatele bunăstării și prosperărilor și în specialu de durerile și trebuințele poporului român, căci din contră tendințele de năpăstire și prigonire națională au devenit mai pronunțate, mai aprige și nesuferite;

constatând prin urmare, că în fața acestor triste experiențe Românilor nu le rămăne altu mijloc legalu de apărea, decât rezistența pasivă cu scopu de a conserva, câtu mai pôte conserva în contra pornirilor de destrucțiune politică, morală și materială, după serioasă consultare decidu:

1. A susține și mai departe programa adoptată la 1881 și respective 1884, cu un mic adăus la punctul 7, în care se dăce că — „Partida națională va lupta în contra tuturor tendințelor de maghiarisare, manifestate din partea organelor statului”, aci adăugându: „său fiă din ori-care altă parte”; acestu adăus referin-

du-se mai vartosu la noua aparitiune la forzarile de maghiarisare prin reuniuni maghiare.

2. A sustine politica de rezistenta pasiva in modu absolutu pentru Romanii din Transilvania.

3. Cu privire la Romanii din partile ungueresc-banatenene in fata continuelor experiente de abuzuri oficiale la alegeri, de nedreptatii la compunerea listelor, de influintari violente si de formale presiuni prin directoriile administrative, de coruptiuni cu bani, cu mancarfi si beuturi, amenintari si resbunari contra acelora ce au curajulu de a se opune acelor nelegale si nemorale mijloce:

considerandu, ca prin aceste mijloce poporul se demoralizeaza sistematicesce si in locu de iubire, inimile se umplu de disgustu si disprețu pentru institutiunile liberale si chiar pentru scopurile statului si ale societatii culte, precum acelea se urmasescu de susu dela putere prin care greșita atitudine a puterii, patriotismulu si tote virtutile cetatenesci neincetatu se subsapa si ruineaza in poporu ceea ce neapertatu trebuie se nascu cele mai periculoase consecvențe pentru viitorulu patriei, pentru pacea, progresulu si cultura poporelor;

considerandu, ca specialu si imediatu in ce privesce asemenea modu de procedere la alegeri, prin acela se face imposibilu libertatea electorala, expresiunea adeveratei vointe a alegătorilor, si prin urmare falsulu se introduce in viața publica a țerii, se falsifica adeverata situatiune a administratiunii si a opiniei publice, se ascundu tote relele dinaintea chiar acelora, cari chiemați si putincioși ar fi de a le vindeca;

considerandu, ca este una dintre cele mai sacre datorințe patriotice si morale a inteligentiei si respective conducătorilor poporului de a feri, — precum prin votu onestu si seriosu poporul de asemenea distructiune si cadere, totu asa si patria si Tronulu si cultura printr'o tinuta raționala a poporului — de asemenea pericolu; din tote aceste consideratiuni, abstractiune facendū, ca dupē experientele castigate in timpul celor din urma cateva periode legislative, sub actualulu guvern alu țerii, dieta ungaru nu ne ofera nici o garantiu de controlu in ceea ce privesce aplicarea legilor votate de ea si sanctionate de Corōnă;

conferența enunță si pentru acele parti abstenența dela alegeri, si chiar dela mișcările electorale pentru dieta, autorizandū comitetulu centralu ca dintre acele puține cercuri electorale din partile unguerene si banatenene, in cari interesele programei si respective ale partidei nostre ceru admiterea de candidature si alegeri de partida nostra, la inițiativa acelora, in intelegere cu comitetulu centralu, se pota face exceptiune.

4. Acesta atitudine recomandata de conferența poporului romanu si cu motivele ei esactu si specialu espuse si esplicate printr'unu memoriu in numele acestei conferențe prin mijlocirea unei deputatiuni se se aduca la prenalta cunoscinta a Corōnei, in scopulu de a fi apreciatu cum merita ea, der nu cum o denunța contrarii.

5. Pentru esecutarea programei si a concluserlor acestei conferențe se numesce unu comitetu centralu de 11 membri, insarcinandu-se acela a face intre marginele legilor totu ce va gasi de lipsa si folositoru, atatu cu privire la cele mai deaprobe alegeri pentru dieta, catu si fata cu alegerile municipale si pote totu intru apărarea cauzei romane nationale si pentru luminarea opiniei publice in țera si strainatate, in care privinta se recomandă cea mai via si neadormita activitate.

Raportorulu V. Babeșu recomanda acesta resolutiune adunarei, declarandu-o ca unu progresu in atitudinea nostra, si o roga ca, decu se pote, se o primescu

in unanimitate. (Aplause indelungate. Voc: Primim!)

Președintele G. Barițu: Dupu ce s'au desvoltatu aci parerile comisiunii si textulu resolutiunii, ve rogū se vē pronunțati, decu-lu primiți ca basu a dezbaterii generale ori ilu primiți en bloc. Este careva contra? (Voc din tote partile: Ilu primim in totalu! Nimenea nu se ridicu contra.) Așader, decu sunteți de acordū, ca se se primescu en bloc, enunțu ca adunarea primescu cu unanimitate si en bloc proiectulu prezentatu de comisiune. (Aplause indelungate si insufețite.)

Președintele pune la ordinea zilei alegerea viitorulu comitetu centralu electoralu centralu. Se suspendu ședința pe catva timp.

Dupu redeschiderea ședinței, d. P. Truța raportēza mai anteu despre socotelele comitetului trecutū si propune se i se dea absolutoriu. — Se primescu.

Totu d. P. Truța raportēza mai departe despre propunerea comisiunii in privinta constituirei noului comitetu, accentuandū greutatea ce s'a ivitu la combinarea persōnelorū. In fine citește lista membrilor propuși, cari suntū următorii d-ni: George Barițu, Vincențiu Babeșu, Dr. Ionu Rațu, George Popa, Dr. Aurel Mureșianu, Iuliu Coroianu, Ionu Slavici, Dr. Neculae Oncu, Dr. Vasile Lucaciu, Nicolae F. Negruțu si Eugen Brote. — Truța propune primirea acestei liste cu adausulu ca, in casu de abdicere seu alta vacanta, comitetulu se se pota întregi elu însuși. (Voc: Se primescu!) — Președintele pune la votu lista si se primescu cu unanimitate. — Se decide mai departe, ca autenticarea protocolului se o facu biurulu.

Președintele G. Barițu își exprima bucuria pentru unu rezultat atatu de fericitu alu adunarei, care a adusu tote conclusele in unanimitate. Aruncandu-și privirile in trecutū, nu pote se nu-și aduca aminte de acele timpuri, cand o asemenea adunare nici cu se putea pomeni. Der omnipotența spiritului timpului a spartu barierele ce erau puse desvoltării nostre si a frantu puterea vechiului despotismu, sub care nu ar fi fostu cu putinta intrunirea acestei adunari. Decu, pe langa spiritulu timpului, avemū se multamimū cuiva acesta schimbare, suntemū dator cu recunoscinta M. Sale Imparatului si Regelui nostru, care a facutu se se sparga acele bariere. (Aplause desu repetate.) Acesta s'a simțitu datoru a o accentua cu acesta ocaziune urandū se trāiascu Maiestatea Sa si Inalta familia domnitore. (Adunarea se ridicu si erupe in strigari de „se trāiascu“!)

D. P. Truța dupu unu rezultat atatu de frumosu alu conferinței, dobenditu in deplina intelegere, propune a se aduce omagie de recunoscinta pre demnulu Președinte alu adunarii (Aplause) si totodata si celorlalți membri, cari l'au ajutat in conducerea acestei conferințe. Rogu pe președinte ca pe unu iubitu parinte de a primi asigurarea sincerei alipiri a tuturor, cari totdeuna ilu voru insoti, cand ii va chiama a-și implini datoria pentru scumpa nostra națiune. In fine multamesce si membrilor fostului comitetu pentru tote ostenelele lorū.

Conferința s'a incheiatu intre repetite strigari de „se trāiascu“!

O scrisore a d-lui Alexandru Mocsonyi.

„Luminătorulu“ publicu următoreu scrisore:
Stimate d-le Redactorū!

Conferința nationala din Timișora a alesu pentru conferința din Sibiu 10 reprezentanți, intre aceștia 4 membri ai familiei mele. Cunoscutu e stimaților membri ai conferinței, cari m'au distinsu pe mine, resp. pe noi patru, cu onorătoreu incredere, ca noi de mai multu

ca unu deceniu nu luamū parte activu la viața politica a patriei; cunoscute li suntū si motivele, cari ne decidu la o astfel de abstenența politica, — le-am arētatū de repețe ori atatu prin cercuri private catu si in publicu; nu mai puțin cunoscutu e st. membri ai conferinței, cu aceste motive, durere, nici astadi n'au incetatu a fi decisătore — caci ele zacu in neschimbata situatiune a nostra politica. Contrastulu diametralu intre tendințele politice de statu, astadi domnitore, carea merge intru a crea unu statu nationalu-maghiaru din Ungaria poliglota, si intre tendințele politice ale poporului romanu, cari tindu a asigura individualitatea nationala si a o validita ca unu factoru politicu alu Ungariei, precum si contrastulu, care consistu intre aceste, pre catu de naturale totu atatu de indreptate tendințe ale fie-cariu poporu cu conștința de sine, si intre nulificarea politica a Romanilor din Ungaria si Transilvania, produsu prin regimulu de astadi in modu artificialu — aceste doue ponderose contraste suntū cari imprimu ominusulu tipu deplorablei si nenaturalei situatiuni, in care se afla astadi națiunea romanu in acesta patriu. Fiăcare Romanu vede si simte, ca națiunea sa este eschisu dela o participare conforma dreptului eternu si importanței sale la binecuvēntările vieți constituționale. Fiecare Romanu a trebuitu se facu dureroasa experienta, ca națiunile sale in constituționale Ungaria o lupta serioasa, legala, parlamentara, pentru bunulu ei dreptu si legitimele sale interese, — i s'au facutu imposibilu, parte prin legi, parte prin aplicarea lorū. Unu poporu de aproape trei milioane de suflete trebuie se se multamescu a vedu cum interesele sale nationale vitale se represintu prin 3, și trei deputati, intre 450! adevacu cam dupu unu milionu de poporu unu deputatu nationalu!

Unu poporu care, in butulu impartiiri artificiale a cercurilor electorale, in circa 70—75 cercuri constituie majoritatea impoparatiunii, trebuie se se multamescu a vedu, cum reprezentanții delegati ai alegătorilor romani in adunarea lorū generala — ca și până acum — asa si astadata prin constituționalismulu Ungariei si astadi condamnatu voru fi, in presera marelui lupte electorale, in mijloculu unei situatiuni critice, ce ameninta interesele vitale ale națiunii, cu inima sangeranda, der cu brațele incrucisate, a constata in fata țerii si a Europei artificiale nulificare politica a poporului alu doilea, dupa a sa importanta, intre poporele regnicolaru ale corōnei St. Stefanu, si prin urmare a pronunța formalmente passivitatea impusa națiunii, a renunța la o lupta electorala fara efectū. Conferința din Sibiu de siguru nu va lipsi nici la acesta ocaziune a ține strinsu cu indatinata unanimitate la acele postulate nationale, cari se recerū pentru libera validitate politica a individualității nationale a Romanilor din Ungaria si Transilvania, si erasi va enunța in modu solemnū conclusele sale corēspundētore. Inse asta este totu, ce astadi ea pote se facu; asta este una din cele puține libertati constituționale, de cari si poporul romanu până acu a pututu si, voimū se speramū, ca si astadata va pute face unu usu neconturbatu. Intre astfel de impregiurari, credemū ca amu facutu totu ce ați putemū, decu dechiaramū mai dinainte ca: aderamū fara rezervu la conclusele preveșibile ale conferinței din Sibiu. Așa pricependu lucrulu, credemū, ca nu vomu greși, decu in actulu de alegere alu conferinței din Timișora nu primimū atatu unu mandatū pentru conferința din Sibiu, catu mai vartosu o noua dovada a acelei incederi, de carea familia mea din partea poporului romanu alu comitatului Timișu totdeuna s'a bucuratu si de carea totdeuna cu mandria se pote fali. Permite-mi deci, stimate d-le redactoru, ca, dupu tote aceste, se exprimū

FOILETONU.

Horu poporale

de prin partile satmarene, culeșe;
de I. Kőváry.

De cand te-ai dusu baietele
N'am mai pusu la gatu margele,
Nici in degete inele
Si 'n cosițe floricele.
De cand s'a dusu badița,
Mi-i pustiā ulița,
De cand s'a dusu dumnealui,
N'am datu gurā nimerui.

De-aci pân' la badea meu
Nu-i nici dealu, nu-i nici pârēu,
Numa singuru dorulu meu,
Nu-i nici dealu nu-i nici carare
Numa dorulu meu celu mare.
Dorulu meu, bade, și-alu tēu
De s'ar face podu mereu,
Ca se trecā doi cu doi
Și tu bade pân' la noi!

Ochi mierii, sprincene negre
Iubi-v'asi — draculu vē crede,
Ca sunteți in patru parti
Și iubiți pe cati vedeți.

Pentru badea mieriulu
N'asu trece nici pariulu;
Pentru badea oșeșulu
Crișulu rece și l'asu trece
Și-asu gandi, ca n'a fostu rece.

Tufa de pasula verde,
Trece badea, nu mē vede.
Las' se treaca,
Nu mē vadā,
C'a veni și-aceea vreme,
Cand m'a cere
Și n'oiu mere.¹⁾

Nu te ținea, lele, tare,
Nu ești mandrā, numa-ți pare;
De te-ai cāta 'ntr'o fântānā
Ai fugi o șeptemānā.

Pance-sū²⁾ bade cam negruță,
Nu-sū la totu ciufulu³⁾ drăguță;
Pân ți-am fostu, bade, ție
Ți am cātatu la omenie,
Dela omenia 'n josu
Rēmāni, bade, sântosu
Ca unu mēru putregāiosu,

¹⁾ mere=merge.

²⁾ pance=penruce.

³⁾ ciufu=uritu, blāstematū, prāpăditū.

Și eu rēmānu sântosu
Ca o viorea frumosā.

Batā-te, badița, batā
Voia mea cea supēratā,
Da mē batā și pe mine
Pance prindū vorbā cu tine.

Bade cu clopulu¹⁾ la mână
De dragoste-i pace bunā,
Pune, bade, clopu 'n capu
De dragoste nu-i bānatū.

Māncatā-sū, Dōmne, de rele
Ca holda de pāserele,
Și-sū māncatā de streini
Ca holda de boi bētrāni,
Nici lāsātā, nici māncatā
Numa earbā judecatā.

Trandafirū cu frunța dēsā,
Dulce-i gura de mirēsā,
Der nu-i dulce cum se fiā,
Ci ca strugurulu din via.

Am avutu o cārarușe
Pānā la mādrua in use,
Der s'a pusū unu blāstematū

¹⁾ clopu=pelāria.

Cārarușea m'astupatu
Totu cu spinu și cu nele
Supērea mādrua mele,
D'apoi supērea mea
Cā nu potū mere la ea!

Dragostea din altu satu
Cā pānea de cumpārātū,
Cand o cumpēri cā te bucuri
O mānānci și nu te saturi

Māgheranū de pe fāntānā,
Am drāguțu ca o luminā,
Umbłā doue se mi-lū iee
D-șeu se nu li-lū dee,
Umbłā doue se-lū sārute
D-șeu nu le ajute.

Tutororū lumea li i dragā,
Mie-mi e cernealā negrā;
Tutororū lumea li-i bunā
Der mie-mi e mātregunā.
Tutororū le pare bine,
C'a picatū reulū pe mine,
Der nu-i parā nimerui
C'a pica pe prunciu lui,
Si n'are de ce-i pārea,
Și pe elu pote cadē.

în prețuitul d-tale organ, atât în numele meu cât și în numele celorlalți trei membri ai familiei mele mulțăminta noastră adencu sêmțită Românilor timișani și s-e rog totodată a fi incredințat, că îndată ce va fi sosit momentul pentru o serioasă acțiune politico-națională — ce pôte că se va întempla mai curându decât cum o cred unii — fie-care dintre noi va sta la postul s-șu.

Primesce, d-le, incredințarea distinsei mele stime.
Budapesta, 5 Maiu 1887.

Alexandru Mocsonyi.

SCRILE DILEI.

Ni-se scrie dela *Deșiu*, cu data 8 Maiu c.: Ilustritatea Sa d-nul Episcopu din Gherla *Iónu Szabo* a dăruit și în anul acesta pentru edificarea bisericii noastre din *Deșiu* suma de 300 fl. v. a., carî împreună cu ajutorele de mai înainte dau frumoasă sumă de 1500 fl. v. a., primiți din partea P. S. Sale în scopul edificării noiei noastre biserici. Astfel deși în anul trecut prin edificarea școlii s'a subțiat capitalul bisericeii, totuși acela éráșl s'a sporit la suma de 3500 fl. v. a. Atot-puternicul Dumneșeu s-e dăruiescă P. S. Sale mulți ani fericiți! Dorind în fine, ca fapta nobilă a P. Sale s-șl afle mulți imitatori, reprezentanța bisericeii noastre îi aduce prin subscribul ilustrații părinte și păstoru cele mai ferbinți mulțămiri. — *Petru Mureșianu Sireganulú*, curatore bisericeii.

—x—

Comitele supremu al Brașovului contele Andreiu *Bethlen* a suferit o grea lovitură, murindu-i unicul băstú ce-lú avea. Condolențele noastre intristatei familii

—x—

În 7 Maiu n. studenții universitari *Ludwig Szabo* și *Ernst Weidlich* s'au duelatú în urma unui schimb de cuvinte în cafenea. *Weidlich* fú omorítú.

Vorbirea

ce a ținut-o d-lú *Georgiu Popú* din Băseșci, cu ocaziunea alegerii celor doi delegați pentru adunarea generală electorală din Sibiu, înaintea unui mare număr de inteigini și poporú din cercul Cehului.

Onorați alegători și iubiți frați!

Dați-mi voiá, ca înainte de tóte s-mi exprimú cea mai mare bucuriá, pentru că Domnia-Vóstrá la invitarea mea și a confratilor mei v'ați înfășuratú într-un număr așa de mare, încátú deși casa mea este destul de spațioasă, aceea nu este destul de mare, ca să încapemú într'insa și așa suntemú siliți a ne sfátui sub cerul liberú în marea curte și pomposul palatú al lui Dumneșeu Sântulú. Asta este cea mai mare dovédá, că Onoratu Domnia-Vóstré vé interesați de sórtea patriei, de sórtea Domniilor Vóstre și a fiilor Domniilor Vóstre, dorindú de a vé sfátui și consulta despre folosirea dreptului celui mai prețiosú într'o țérá constituțională, despre dreptul de alegere de deputați la dieta țerei. Decú eu vé salutú pe on. Domnia Vóstré din adenculú inimei cu unú „bine ați venitú, scumpii mei frați!”

Asta a mea salutare cátrá Domnia Vóstrá este a fratelui cátrá frați, a Românului cátrá Români; fiindú însé noi Români și Creștini se cuvine să vé salutú și de astádatá ca înainte cu trei ani și cu „Christosú a înviatú!” precum o face asta lumea mare creștină în zilele astea. (Publiculú: Adevératú c'a înviatú!)

Venerabili preoți, bunii nostri frați și părinți suflatesci, totdeodată credú, că în sêrbătorile Sf. Pascú v'au tálcutú, v'au învățatú despre marea însemnătate a sântelorú cuvinte „Christosú a înviatú.” Așa ca eu sé nu factú abusu de paciința Domniilor Vóstré, mé mîrginescú numai la resumarea acelei învățături pe scurtú în câteva cuvinte. „Christosú a înviatú” are înțelesulú, că omenirea prin însuși Fiulú lui Dumneșeu Isusú Christosú este réscumpératú și mântuitú din păcatulú strámoșescú, însemná, că pădindú poruncile lui Dumneșeu: „*Iubesce pe Domnulú Dumneșeulú t-șu din tótá inima și sufletulú t-șu*” și că „*ce fie nu-și place altuia nu face*” — vomú invia și noi pentru vieța večnică și fericitá; însemná că a învinsú dreptatea lui Dumneșeu asupra nedreptáții, asupra infernului.

Sute și mii de ani a trebuitú să aștepte omenimea până ce a sositú Christosú mântuitorulú și dátatorulú ce vieța večnică. Este, iubiți frați, unú semnú bunú, unú omen bunú, cum diceau străbunii nostri, că împreurările suntú astfel întocmité, că noi convenimú de nou în aste sfinte zile ale mântuinței, sé sperámú tare, că nu este departe nici mântuința noastră cea lumescă.

Sute și peste mii de ani așteptámú și noi Români după Mesia politicú, care sé ne dea mântuința și vieța fericitá pe acestú pământú.

Eu, ca unulú dintre cei mai mici învățacei ai politiceii noastre de mântuință, voiú sé vorbescú despre caile și mijlocele, care urmându-le și de carî folosindu-ne vomú căștiga mântuința; și ca contrarii nostri politici sé nu pótá, după cum le este firea și voința lorú, a'mi dá mie în gurá alte cuvinte decâtú cele care le-am rostítú, tractándú despre materia politică, voiú vorbi din scrisóre.

Ni se cuvine noué Românilorú, ca bunilorú patrioți ce suntemú, sé ne dămú sémá înainte de tóte de datorițele noastre, și numai apoi, decá vomú vedé, că noi acelea le implinimú, sé ne ocupámú și cu drepturile noastre civice, ce ne este datorú statulú a ni-le dá în schimbú pentru implinirea datorițelorú.

Datori suntemú înainte de tóte a nutri și păstra credința noastră ereditá din moși și strămoși cátrá Au-

gustulú nostru Monarchú, Maiestatea Sa Impératulú și Regele nostru apostolicú Franciscú Iosifú I., căruia dinpreună cu glorioasă casá domnitóre ca supuși credincioși și leali s-e-i aducemú ca totdeuna și de astá-datá omagiulú nostru și sé dicemú din adenculú sufletului nostru, că bunulú Dumneșeu sé-lú tráiască! (Strigáte prelungite cu entusiasmú de repețite ori: Vivatú! sé tráiască!).

Datori suntemú a respecta și implini legile țerei făcute prin dietá și sancționate prin Maiestatea Sa Regele Apostolicú în urmarea cărora suntemú datori: a ne dá darea de sânge și de bani, adecá a ne dá fii nostri în armata Maiestáții Sale, ca cáțane în armata comună și a honveților și la porunca Maiestáții Sale, datori suntemú și noi ca glotași a lua arma în mână pentru apêrarea patriei în contra dușmanului, viná acela din ori-ce parte a lamei.

Datori suntemú a ne plăti darea, adecá a purta povara și greutățile țerei și atunci când noi și familia noastră rábdámú neajunsuri. Datori suntemú sé iubimú pre toți patrioții și concetățenii nostri, deși nu suntú de o limbă și naționalitate cu noi. Datori suntemú a respecta cu iubire frățescá drepturile acelorá. Datori suntemú în puterea leiei a ne supune guvernului Maiestáții Sale, prin urmare și tuturorú deregătoriilorú, c-ri lucrá în esecutarea legilorú patriei.

Datorițele aci registrate suntú numai cele mai de căpeteniá, cele mai principale, din care mai provinú o mulțime altele și noi acelea tóte le implinimú, de multe ori cu cea mai mare abnegațiune, detrágéndú cele mai de lipsá dela noi și familia noastră, le implinimú așa credinciosú, că nimenea nu pôte fi în dreptú a susține și a dovodi contrariulú față de noi.

Mai rămânú datorițele cátrá sánta noastră bisericá, scólá, comitatú, comuná și multe suntú datorițele noastre, dérâ noi ca patrioți buní acelea tóte le implinimú.

Trágéndú sémá de datorițele noastre, sé vedemú, ce drepturi avemú, carî trebuie sé ni le dea statulú constituționalú în schimbú pentru implinirea datorițelorú?

Statulú este datorú a ne apêra țera și vetrile noastre strămoșesci, a ne apêra persóna și averea noastră; a aduce legi, sub scutulú cărora sé putemú duce o vieța pačnică. Cu atáta este datorú și celú mai absolutisticú statú cetățenilorú séi.

(Va urma)

Din comitatulú Fágárasului, Aprilie 1887.

Domnule Redactorú! Restaurarea ampoiațiilor comunali din acestú comitatú s'a efectuitú preste totú loculú, dér nici într-unú țiarú nu am véțutú nici o corespondință referitóre la acestú obiectú. Ómenii nepreocupați vorú presupune pôte, că aci au decursú tóte lucrurile așa de bine și netedú, încátú opiniunea publică nu mai trebuie sé ia actú despre nici unú incidentú.

Am cetitú din alte comitate multe plânsori de ale Românilorú, ce le îndurá dela stápanitorii țilei. Cum în cutare comitatú municipiulú a votatú dare pentru „*kulturegylet*”, cum în cutare cercú pretorele a denumitú pe primarii comunali din propria autoritate, cum din cutare comuná locuitorii, carú au făcutú opozițiune, au fostú ferecați în lanțuri și trimiși la récóre; tóte acestea le-am cetitú și am admiratú îndelunga rábdare a Românului, care nu-și perde „*cumpétulú*”, nici când vede, că i se face cea mai mare nedreptate.

Oltenii nostri suntú nisce ómeni, carî ținú la drepturile lorú. Se pôte observa acestá din atitudinea lorú atâtú întru căutarea dreptului privatú, câtú și la alegeri. Nu știu ce pôte sé fiá însé cauza, că în ce atinge restaurarea ampoiațiilor comunali — deși pe unele locuri s'au întemplatú incidente regretabile — se observá tácerrea pescelui.

Causa acestei táceri este a se căuta în idolența ómenilorú nostri față cu țiaristica, precum și în pré marea lipsá de interesú față cu ori ce propășire pe terenulú culturei. Cunoștințele ce și-le căștigá inteligența noastră dela sate în seminare și preparandii suntú mai mult numai o pregătire pentru ulterioara desvoltare. Eșindú ei însé la sate, nu numai că nu se desvóltá, ci în mare parte își perdú mai cu totulú chiarú și cunoștințele căștigate deja, pentrucă nu cetescú mai nimicú. Chiarú și acele țiare, carú se prenumêra pe spesele comunei, rămânú adese-ori neșetite de nimeni, ér prenumerați la țiare între preoți și învățatori suntú fôrte puțini față cu cerințele timpului de ađi. De aci provine că mulți, chiarú și dintre preoți, nu suntú în stare sé șcrie nici chiarú unú simplu raportú despre evenimentele mai însemnate din jurulú lorú, nu știu ce se petrece în lume, nu cunoștințelú terenulú politicú pe care se aflá și nu știu prin urmare apêra interesele poporului, nu știu sé-și căștigue autoritate și respectú înaintea străinilorú. Apoi decá preoții și învățatorii nu cetescú nimicú și mergú îndêrétú în locú de a înainta, ce progresú putemú sé așteptámú dela poporú? Copii țeranilorú nostri învățá la satú a scrie și a ceti, dér fiindcă profesiunea lor este economia câmpului, copilulú eșindú din anii de scólá nu mai prinde condeiulú în mână, de cetitú ar ceti bucurosú, dér n'are cărți, n'a cetitú pôte niciodată nisce istoriére frumoșe și alte scrieri potrivite pentru elú și de aceea devine nepásătorú față cu cartea și la urmă își uitá cu totulú chiarú și a ceti. Uniculú mijlocú mântuitorú contra acestá ar fi întemeierea de bibliotecú poporale.

Nu se pôte cere ca fiá-care preotú și fiá-care învățatorú sé dispuná de bibliotecú bogate, dér e neapératú de lipsá, ca în fiá-care centru, în fiá-care cercú, sé-și

fundeze toți împreună câte-o bibliotecá comună românescă. Pentru poporú însé numai voința sé fiá, căci nisce bibliotecú portative se potú face fôrte ușorú și cu spese puține, ér folosulú lorú nu se pôte trage la îndoiálá.

Pentru preoți însé în prima liniá se cere sé cetescú și țiare, și încă țiarele noastre politice românesci; nu este iertatú sub nici o împrejurare, ca în casa fiá-cărui preotú și învățatorú sé nu fiá celú puținú unú singurú țiarú românescú, căci decá aceștia nu vorú fi în curatú cu cele ce se scriu în țiarele noastre naționale, nu potú cunoșce adevératulú pericolú ce amenință pe poporulú nostru, nu cunoșcú strategema dușmanilorú și nu suntú în stare sé apere interesele poporului.

Dupá permiterea cauzei, voiú sé mé întorcú la efectú, sé vé enumerú câteva casuri de volniciá sêvirșite în detrimentulú poporului nostru, fără ca inteligența noastră sé-și facá datoria, spre a face sé se respecte dreptulú poporului:

În comuna Arpașulú superiorú, după câtú sunt informatú, s'au opusú ómenii, ca sé nu mai restaureze de primarú pe unú numitú *Dateșú*, care a întratú în céta mamelucescá, ér de afacerile comunei nu îngrijesce aprópe cu nimicú. La unú pretinsú rivalú alú aceluia, *Vizante*, i s'a pusú focú, i-au arsú tóte superedificatele și vr'o optú vite în grajdú. Sé înțelege, că compătímirea și indignarea locuitorilorú a crescutú față de asemenea fapte barbare. La ziua de alegere pretorulú *Aldeleanú Mețianú* însoțitú de câțiva gendarmi a eșitú în comuná, ca sé facá alegere. Poporulú dela micú până la mare a strigatú, că *Dateșú* ca primarú nu le mai trebuie. Mulți au strábátutú și în casá și era sé se întemple incidente regretabile, decá nu era gendarmeria sé-i impedece. Pre lângá totú protestulú locuitorilorú, *Dateșú* fú întáritú ca primarú din partea pretorelui, ér după alegere au fostú citați ca vr'o 100 locuitori lá Arpașulú inferiorú, unde pe vre-o 50 de inși dintre ei i-au legatú în lanțuri și i-au trimisú la Fágárasú pentru a fi arestați.

Acéstá s'a întemplatú într-unú cercú, unde e pretore de Românu, și încă néoșú, fără ca sé dea cineva publicității acestá volniciá administrativă.

În *Scoreiu* de asemenea s'au restauratú totú cei vechi, măcarú că și aci au protestatú alegătorii contra alegerii, fiindú-cá actualii primari nu au nici unú meritú pentru poporú.

În *Sárata*, contra protestului alegătorilorú, s'a restauratú totú unú individú, care de asemenea nu are nici unú meritú pentru poporú. S'au mai întemplatú și în alte comune asemenea acte de volniciá, dér cei interesați vedú că tacú. Pôte că tácerrea de multe ori e mai bună.

Altcum acum, când e lumea banchetelorú, sé nu ne mirámú, că și ca primari potú ajunge numai de aceea, carú au bani sé benchetuescă cu egalii lorú. Numai unde lipsescú astfel de indiviți se lasá voiá liberá alegătorilorú.

Voinđú a fi dreptú, trebuie sé observámú, că actualulú pretorú din cerculú Arpașului, ca omú nou, s'a lăsatú a fi sedusú de droia de argați ce-lú încungiuár. Sé sperámú însé, că decá va fi mai multú timpú în truntea cercului, va repara greșelele comise.

Observatorulú.

SCRIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. a „Gaz. Trans.”)

AGRAMÚ, 11 Maiu. — Dieta e convocată pentru ultima sesiune pe ziua de 23 Maiu n.

BERLINÚ, 11 Maiu. — Impératulú cu greu va visita *Gasteinulú*, fiindú că înalta pozițiune muntósá nu mai e suportabilá pentru sánătatea împératului.

PARISU, 11 Maiu. — Proiectulú de lege asupra mobilisării ce se va face ca probá în Octomvre preliminaré cheltuelile cu cinci milioane.

SOFIA, 11 Maiu. — După reîntórcerea regențilorú și a lui *Stoilow* se va convoca *Marea Sobraniá*, spre a renoi plenipotențele regențilorú.

BERLIN, 11 Maiu. — Proiectulú de vamă pe cereale și legea de închidere a granițelorú se dice că vorú fi în curéndú prezentate. Sé vorbesce, că vama pe sêcará se va spori la 5, vama pe gráu la 6 mârči.

Numere singurátice din „Gazeta Transilvaniei” á 5 cr. se potú cumpêra în totungeria lui I. GROSS, și în librăria d-lui Nicolae I. Ciurcu.

Editorú: Iacobú Mureșianu.

Redactorú responsabilú Dr. Aurel Mureșianu

Cursul la bursa de Viena din 10 Maiu st. n. 1887.

Table with financial data for the Vienna stock exchange, including bond yields and exchange rates for various currencies like the Hungarian crown and the Austro-Hungarian crown.

Bursa de Bucuresti.

Cota oficiala dela 24 Aprilie st. v. 1887.

Table with financial data for the Bucharest stock exchange, listing various bonds and their market prices.

Cursulu pletei Braşov

din 11 Maiu st. n. 1887.

Table with exchange rates for various currencies and commodities in Braşov, including Romanian banknotes and silver.

„Noutăţi pentru sezonul de vară!”

Toilete pentru mirese, promenadă şi casa se confecţionează la

Kovácsnai & Keresztes

Grand Magazin de mode şi confecţiuni pentru dame Braşov (Piaţa mare.)

Unde a sosită de curând în mare alegere cele mai nouă materii de lână pentru rochii, fabricate indigene şi străine, Crep şi Cachemir.

Chifonuri de Benedict Schroll, Siringu, Juliett şi Gradl. Pânzării de bumbac americane în toate lăţimile. Pălării de pae şi garniseli potrivite, adevă: flori, pene, dentele şi un bogat asortiment de panglici.

Mostre se trimit la cerere gratis şi franco.

TARIFA

anunţurilor şi inserţiunilor.

Anunţuri în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. — cr. 6. Pentru inserţiuni şi reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.

Pentru repeţiri se acordă următoarele rabate:

Table showing discount rates for repeated advertisements based on the number of repetitions, ranging from 10% to 50%.

Pentru anunţuri ce se publică pe mai multe luni se fac în-voiri şi reduceri şi peste cele însemnate mai sus.

Mersul trenurilor

Valabil dela 1 Octomvre st. n. 1886.

pe linia Predeal-Budapesta şi pe linia Teiuş-Arad-Budapesta a calei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table with train schedules for routes between Predeal-Budapest, Teiuş-Arad-Budapest, and Budapest-Arad-Teiuş, listing train types and departure times.

Nota: Orele de nopte sunt cele dintre liniile gróse.